

Adı:

Tarih:

Okuyalım: Ela'nın Buluşu

Buluş, daha önce olmayan yeni bir şey yapmak ya da bir sorunu yeni bir yolla çözmektir. Buluş yapan kişiye mucit denir.

Ela'nın Buluşu

Ela'nın odasında küçük bir fesleğen saksısı vardı. Ela yaz tatilinde bir hafta dedesinin köyüne gidecekti. "Ben yokken fesleğenimi kim sulayacak?" diye düşündü.

Ela bir gün önce banyoda bir şey fark etmişti. Havlunun ucu kovadaki suya değince havlu yavaş yavaş ıslanmıştı. "Pamuk bir ip de suyu taşıyabilir." diye düşündü.

Ela bir şişeyi suyla doldurdu. Kalın bir pamuk ipin bir ucunu şişeye, öbür ucunu saksıdaki toprağa yerleştirdi. Ertesi sabah toprağa dokundu. Toprak nemliydi. Su, ipten yavaş yavaş toprağa geçmişti. Ela köye içi rahat gitti.

1. Metnin başlığı "Ela'nın Buluşu". Bu metinde ne anlatılıyor olabilir?

- ☐ a) Ela'nın bir sorunu yeni bir yolla çözmesi ☐ b) Ela'nın tatil fotoğrafları
☐ c) Ela'nın kaybolan kedisi

2. Ela neden bir çözüm aradı?

- ☐ a) Kendisi yokken fesleğen sulanmayacaktı. ☐ b) Fesleğen çok büyümüştü.
☐ c) Saksı kırılmıştı.

3. Ela bu fikri nereden buldu?

- ☐ a) Havlunun suyu çektiğini görmüştü. ☐ b) Dedesi anlatmıştı.
☐ c) Bir kitapta okumuştü.

4. Ela'nın yaptıklarını sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

- ☐ İpin bir ucunu şişeye koydu. ☐ Ertesi sabah toprağı kontrol etti.
☐ Öbür ucunu toprağa yerleştirdi. ☐ Şişeyi suyla doldurdu.

5. Ertesi sabah saksıdaki toprak kuruydu.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

6. Metinden hangi sonucu çıkarabiliriz?

- ☐ a) Pamuk ip suyu yavaş yavaş taşıyabilir. ☐ b) Bitkilerin suya ihtiyacı yoktur.
☐ c) Fesleğen yalnız köyde yetişir.

7. Bir mucidin çalışmasını sırala. (Kutulara sıra numarası yaz.)

- ☐ Çözüm için fikir üretir. ☐ Bir sorunu fark eder. ☐ Sonucu kontrol eder.
☐ Fikrini dener.

8. "Ela köye içi rahat gitti." Ela neden içi rahat gitti?

- ☐ a) Fesleğenin sulanacağını bildiği için ☐ b) Köyde fesleğen olduğu için
☐ c) Fesleğeni yanına aldığı için

İpucundan sonuca

Bazen metinde her şey açıkça yazılmaz. İpuçlarına bakarak bir sonuca varırız. Buna çıkarım yapmak denir.

Karın Üstündeki İzler

Sabah bahçeye çıkan Efe, karın üstünde küçük ayak izleri gördü. İzlerin üç ince parmağı vardı. İzler kümesin kapısından başlıyor, yem kabına kadar gidiyordu.

Kümesin kapısı açık kalmıştı. Efe kümese baktı. İçeride tavuklar yoktu, hepsi yem kabının başında toplanmıştı.

9. "Can eve geldiğinde ayakkabıları çamurluydu, şemsiyesinden su damlıyordu." Dışarıda hava nasıldı?

- ☐ a) Yağmurlu ☐ b) Güneşli ve kuru ☐ c) Çok sıcak ve kuru

10. "Zeynep pastanın üstündeki mumları üfledi. Herkes alkışlayıp şarkı söyledi." Ne kutlanıyor olabilir?

- ☐ a) Doğum günü ☐ b) Okulun ilk günü ☐ c) Karne günü

11. "Her yer beyaza bürünmüştü. Çocuklar kardan adam yapıyordu." Hangi mevsimdeyiz?

- ☐ a) Kış ☐ b) Yaz ☐ c) İlkbahar

12. "Ayşe dişlerini fırçaladı, pijamasını giydi ve ışığı kapattı." Ayşe ne yapacak?

- ☐ a) Uyuyacak ☐ b) Okula gidecek ☐ c) Kahvaltı yapacak

13. "Deniz kitabı bir günde bitirdi. Hemen aynı yazarın başka bir kitabını istedi." Deniz kitap hakkında ne düşünüyor olabilir?

- ☐ a) Kitabı çok beğendi. ☐ b) Kitabı hiç beğenmedi. ☐ c) Kitabı okumadı.

14. İzleri kim bırakmış olabilir?

- ☐ a) Kümesteki tavuklar ☐ b) Bir kedi ☐ c) Efe'nin babası

15. İzler kümesin kapısından başlıyordu.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

16. Tavuklar kümesten nasıl çıkmış olabilir?

- ☐ a) Kapı açık kaldığı için ☐ b) Duvarı yıktıkları için ☐ c) Kümesin çatısını açtıkları için

Zıt anlamlılarla anlatalım

Zıt anlamlı sözcükleri kullanarak iki şeyi karşılaştırabiliriz. Örnek: Kaplumbağa yavaş yürür, tavşan hızlı koşar.

17. Fil büyük, fare ise _____ bir hayvandır.

(küçük / iri / uzun)

18. Yazın günler uzun, kışın ise _____ olur.

(kısa / sıcak / güzel)

19. Bu kutu çok ağır, şu kutu ise çok hafif. "ağır" sözcüğünün zıt anlamlısını yaz.

hafif

20. Oyuncak robotun eski pilleri bitmişti, _____ pilleri taktık.

(yeni / boş / kırık)

21. Hangi cümlede zıt anlamlı sözcükler birlikte kullanılmıştır?

- ☐ a) Bardağın biri dolu, öteki boştu. ☐ b) Bardaklar masanın üstündeydi.
☐ c) Su çok soğuktu.

22. Zıt anlamlıları eşleştir. (Eşleştir.)

1. aşağı	a) çok
2. ön	b) yüksek
3. alçak	c) yukarı
4. kalın	d) arka
5. az	e) ince

23. "Bu ip uzun, şu ip kısa." cümlesinde zıt anlamlı sözcükler vardır.

☐ Doğru ☐ Yanlış

24. Sözcükleri sırala, cümle kur. (Kutulara sıra numarası yaz.)

☐ aydınlıktır. ☐ Gece ☐ karanlık, ☐ gündüz

ve, ile, ama, çünkü

Sözcükleri ve cümleleri birbirine bağlayan sözcükler vardır: "ve", "ile", "ama", "çünkü".

25. Kalemimi _____ silgimi çantama koydum.

(ve / ama / çünkü)

26. Hava güneşliydi _____ çok soğuktu.

(ama / çünkü / ile)

27. Şemsiyemi aldım _____ yağmur yağıyordu.

(çünkü / ama / ile)

28. Annem _____ babam beni okuldan aldı.

(ile / ama / çünkü)

29. "çünkü" sözcüğü nedeni söyler. Bu sözcüğü yaz.

çünkü

30. Hangi cümlede "çünkü" doğru kullanılmıştır?

- ☐ a) Kazağımı giydim çünkü hava soğuktu. ☐ b) Hava soğuktu çünkü kazağımı giydim.
☐ c) Kazağımı çünkü giydim hava soğuktu.

31. "Ali ile Mert top oynadı." cümlesinde "ile" sözcüğü iki kişiyi birleştirmiştir.

- ☐ Doğru ☐ Yanlış

32. Sözcükleri sırala, cümleyi kur. (Kutulara sıra numarası yaz.)

- ☐ çok yorgundum. ☐ yattım ☐ Erken ☐ çünkü
-

Sorular Dehacan uygulamasındaki derslerden; konular Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli programındaki sırayla. Ücretsiz çalışma kâğıtları: dehacan.com

Cevap anahtarı

1. a) Ela'nın bir sorunu yeni bir yolla çözmesi Başlıktaki buluş sözcüğü bize ipucu veriyor.
2. a) Kendisi yokken fesleğen sulanmayacaktı. Ela bir hafta evde olmayacaktı.
3. a) Havlunun suyu çektiğini görmüştü. Ela, ucu suya değen havlunun ıslandığını fark etmişti.
4. Şişeyi suyla doldurdu. → İpin bir ucunu şişeye koydu. → Öbür ucunu toprağa yerleştirdi. → Ertesi sabah toprağı kontrol etti. Metindeki sıra böyledir.
5. Yanlış Toprak nemliydi. Su ipten toprağa geçmişti.
6. a) Pamuk ip suyu yavaş yavaş taşıyabilir. Ela'nın denemesi bunu gösterdi.
7. Bir sorunu fark eder. → Çözüm için fikir üretir. → Fikrini dener. → Sonucu kontrol eder. Sorun, fikir, deneme ve kontrol.
8. a) Fesleğenin sulanacağını bildiği için Ela, ipin fesleğeni sulayacağını görmüştü.
9. a) Yağmurlu Çamur ve şemsiyeden damlayan su yağmuru gösterir.
10. a) Doğum günü Pastadaki mumları üflemek doğum gününü düşündürür.
11. a) Kış Kar ve kardan adam kışı gösterir.
12. a) Uyuyacak Pijama giyip ışığı kapatmak uyumaya hazırlanmaktır.
13. a) Kitabı çok beğendi. Aynı yazarın başka kitabını istemesi kitabı beğendiğini gösterir.
14. a) Kümesteki tavuklar Üç parmaklı izler kümesten başlıyor. Tavuklar da yem kabının başında.
15. Doğru
16. a) Kapı açık kaldığı için Metinde "Kümesin kapısı açık kalmıştı." yazıyor.
17. küçük "büyük" sözcüğünün zıt anlamlısı küçüktür.
18. kısa "uzun" sözcüğünün zıt anlamlısı kısadır.
19. hafif
20. yeni "eski" sözcüğünün zıt anlamlısı yenidir.
21. a) Bardağın biri dolu, öteki boş. Dolu ile boş zıt anlamlıdır.
22. 1-c, 2-d, 3-b, 4-e, 5-a Her çiftteki sözcükler birbirinin karşıtıdır.
23. Doğru Uzun ile kısa zıt anlamlıdır.
24. Gece → karanlık, → gündüz → aydınlıktır. Gece karanlık, gündüz aydınlıktır.
25. ve "ve" iki şeyi birleştirir.
26. ama "ama" karşıt durumu anlatır: güneşli ama soğuk.
27. çünkü Şemsiye almanın nedeni yağmurdur.
28. ile "ile" iki kişiyi birleştirir.
29. çünkü
30. a) Kazağımyı giydim çünkü hava soğuktu. Kazağı giymenin nedeni havanın soğuk olmasıdır.
31. Doğru Ali ve Mert birlikte top oynadı.
32. Erken → yattım → çünkü → çok yorgundum. Erken yattım çünkü çok yorgundum.